

Університет
сучасних
знань

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«УНІВЕРСИТЕТ СУЧАСНИХ ЗНАНЬ»**

Циклова комісія з журналістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

«30» серпня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК 1.4 Інформаційні війни**

підготовка фахового молодшого бакалавра

освітньо-професійної програми **Журналістика**

спеціальність **061 Журналістика**

Київ – 2022

Робочу програму з дисципліни Інформаційні війни для підготовки фахових молодших бакалаврів за освітньо-професійною програмою Журналістика спеціальності 061 Журналістика

Розробник: старший викладач - Інна БИТЮК

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії з журналістики

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова циклової комісії Інна БИТЮК
(ім'я та прізвище)

Розглянуто і рекомендовано до затвердження педагогічною радою коледжу

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Директор коледжу Світлана ШВИДЧЕНКО

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
2	Навчально-тематичний план дисципліни	5
3	Календарно-тематичний план дисципліни	6
4	Теми і плани лекційних занять	6
5	Теми і план семінарських занять	8
6	Теми і питання для самостійної роботи студентів	10
7	Методи активізації навчального процесу	11
8	Системи поточного та підсумкового контролю знань	12
9	Критерії оцінювання результатів навчання студентів	13
10	Література	14

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що є підґрунтям становлення фахівця у галузі журналістики та інформаційної політики. Вивчення даної дисципліни передбачає формування теоретичного мислення, оволодіння практичними навичками щодо безпеки інформаційних технологій та інформаційних ресурсів, захисту від шкідливого впливу інформації інформаційної вразливості особистості, суспільства, цивілізації.

Метою є ознайомлення студентів з основними характеристиками, цілями, методами інформаційних війн; концептуальними і прикладними аспектами проведення інформаційних війн у сучасному світі, а також сформувати вміння щодо аналізу і планування інформаційних операцій у державній інформаційній політиці.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- опанування теоретичними знаннями щодо історії інформаційних війн та розвитку практики інформаційної війни;
- знайомство з особливостями інформаційних війн у зарубіжних країнах;
- вивчення законодавчої бази інформаційної політики в Україні;
- формування у студентів знання про методи та засоби інформаційної боротьби;
- засвоєння теорії, методології та методики ведення сучасних інформаційно-комунікаційних протистоянь.

Процес вивчення дисципліни ВК 1.4 Інформаційні війни спрямована на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4 Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово

ЗК 5 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

б) спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області журналістики, традиційні і сучасні культурно-мистецькі процеси і практики у власній професійній діяльності.

СК 3 Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй

професійній діяльності.

СК 4 Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК 8 Здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань.

СК 11 Здатність шукати і збирати інформацію.

СК 17. Здатність оперативно збирати інформацію, дотримуватися балансу думок, працювати з джерелами, взаємодіяти з аудиторією.

СК 18. Здатність подавати інформацію у відповідній жанру текстово-візуальній формі з використанням сучасних інформаційних технологій.

Очікувані результати навчання

РН 1 Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2 Знати загальні вимоги дотримання авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 4 Вміти аналізувати історичні події та процеси, що відбувались в минулому і відбуваються в сучасній Україні.

РН 5 Володіти державною мовою вільно, а іноземною мовою на рівні, необхідному для виконання професійних завдань.

РН 12 Застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та аналізу необхідно інформації у вирішенні практичних проблем.

РН 15 Аналізувати будь-який медійний продукт, оцінювати його на основі соціокультурних, міжкультурних та контекстних критеріїв.

РН 28 Здійснювати професійну діяльність, враховуючи особисту безпеку в межах чинного законодавства та інформаційної політики.

2. Навчально-тематичний план дисципліни

№	Назва розділу	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семинарські	Самостійні
1	Концептуально-прикладні аспекти інформаційної війни	46	14	12	20
2	Державно-правовий механізм інформаційної безпеки	44	12	12	20
Всього:		90	26	24	40

3. Календарно-тематичний план дисципліни

№	Назва розділів і тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Семінарські	Самостійні
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Концептуально-прикладні аспекти інформаційної війни					
1	Об'єкт та предмет дисципліни "Інформаційні війни". Актуальність, завдання, теоретичні засади.	12	4	4	4
2	Історія інформаційних війн.	10	4	2	4
3	Поняття інформаційних війн.	8	2	2	4
4	Види та форми інформаційної війни.	8	2	2	4
5	Еволюція інформаційного протиборства.	8	2	2	4
Розділ 2. Державно-правовий механізм інформаційної безпеки					
6	Поняття інформаційної безпеки.	8	2	2	4
7	Забезпечення інформаційної безпеки.	8	2	2	4
8	Міжнародні стандарти інформаційної безпеки.	14	4	4	6
9	Кібербезпека як новий вид інформаційної безпеки.	14	4	4	6
Всього по дисципліні		90	26	24	40

4. Теми і плани лекційних занять

Розділ 1. Концептуально-прикладні аспекти інформаційної війни

Лекція 1

Тема. Об'єкт та предмет дисципліни "Інформаційні війни". Актуальність, завдання, теоретичні засади.

План:

1. Актуальність процесів формування системної практики ведення інформаційних війн.
2. Основні завдання.
3. Підходи до визначення сутності інформаційного протиборства війни.
4. Методології та методики ведення сучасних інформаційно-комунікаційних протистоянь.
5. Актуальні напрямки дослідження інформаційних війн.

Лекція 2

Тема. Історія інформаційних війн

План:

1. Приклади первісних інформаційних війн.
2. Інформаційні війни часів Середньовіччя та Відродження.
3. Поради для політичних та військових лідерів Ніколо Макіавеллі.
4. Світові конфлікти XIX ст.

5. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційної війни в ХХ ст.
6. Цифрові віртуальні конфлікти та реальні інформаційно-психологічні операції ХХІ ст.
7. Ознаки новітніх протистоянь.

Лекція 3

Тема. Поняття інформаційних війн

План:

1. Характерні риси інформаційних війн.
2. Визначення термінів “інформаційна війна”, “інформаційна операція”.
3. Об’єкти інформаційного впливу.
4. Інформаційна зброя.
5. Ознаки ведення інформаційної війни проти держави.

Лекція 4

Тема. Види та форми інформаційної війни

План:

1. Види та форми інформаційної війни.
2. Технічна складова інформаційних воєн.
3. Перемога та поразка в інформаційній війні.

Лекція 5

Тема. Еволюція інформаційного протиборства

План:

1. Поняття та зміст інформаційного протиборства.
2. Сутність, види та функції інформаційної боротьби.
3. Психологічні операції як ключовий елемент інформаційного протиборства.
4. Види психологічного впливу.
5. Зміст та призначення інформаційно-психологічних операцій, їх особливості та відмінності від інших видів інформаційної діяльності.

Розділ 2. Державно-правовий механізм інформаційної безпеки

Лекція 6

Тема. Поняття інформаційної безпеки

План:

1. Підходи до визначення поняття “національна безпека”.
2. Поняття інформаційної сфери.
3. Співвідношення понять національної та інформаційної безпеки.
4. Категорії моделі безпеки інформації.
5. Безпека інформації при застосуванні інформаційних технологій.

6. Програмно-технічні засоби і способи забезпечення інформаційної безпеки.

Лекція 7

Тема. Забезпечення інформаційної безпеки

План:

1. Загальні принципи та рівні забезпечення інформаційної безпеки.
2. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки.
3. Категорії моделі безпеки інформації.
4. Безпека інформації при застосуванні інформаційних технологій.
5. Програмно-технічні засоби і способи забезпечення інформаційної безпеки.

Лекція 8

Тема. Міжнародні стандарти інформаційної безпеки

План:

1. Вироблення стандартів інформаційної безпеки.
2. “Єдині критерії безпеки інформаційних технологій”.
3. Основні положення Окінавської Хартії глобального інформаційного суспільства.
4. Європа і глобальне інформаційне суспільство.
5. Правова база становлення інформаційного суспільства.
6. Органи ЄС, що забезпечують реалізацію європейської політики інформаційного суспільства.

Лекція 8

Тема. Кібербезпека як новий вид інформаційної безпеки

План:

1. Кібернетична безпека.
2. Кібератаки.
3. Комп’ютерні “віруси”.
4. Використання комп’ютерних та інформаційних технологій.
5. Заходи кібербезпеки.

5. Теми і плани семінарських занять

Розділ 1. Концептуально-прикладні аспекти інформаційної війни

Тема. Пропаганда як форма проведення психологічних операцій

План:

1. Принципи і правила пропагандистського впливу.
2. Типи пропаганди.
3. Пропагандистські методи в інформаційних війнах.
4. Переконання і навіювання в психологічних операціях.

Тема. Маніпулювання інформацією

План:

1. Поняття та зміст маніпулювання.
2. Види інформаційних маніпуляцій.
3. Способи маніпулювання інформацією.
4. Методики пошуку, відбору, верифікації даних у журналістиці.

Тема. Фейк як антиджерело інформації

План:

1. Сутність фейкових новин.
2. Конструювання фейків.
3. Приклади фейкових новин.
4. Правила перевірки фейкових новин.

Тема. Дезінформаційні заходи в інформаційних війнах

План:

1. Сутність і принципи введення в оману супротивника.
2. Способи та планування введення в оману супротивника.
3. Приклади дезінформаційних заходів в сучасних інформаційних війнах.
4. Сутність і специфіка чуток.
5. Класифікація чуток як засобу інформаційно-психологічного впливу.

Розділ 2. Концептуально-прикладні аспекти інформаційної війни

Тема. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки України

План:

1. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки.
2. Основи державної політики інформаційної безпеки.
3. Мета забезпечення інформаційної безпеки.

Тема. Інформаційна безпека України в новітніх умовах

План:

1. Інформаційна безпека України в умовах початку російської агресії.
2. Фантом Міністерства інформаційної політики України.

Тема. Доктрина інформаційної безпеки України

План:

1. Доктрина інформаційної безпеки України
2. Концепція інформаційної безпеки України.
3. Співробітництво України та ЄС у сфері гармонізації інформаційного законодавства.

4. Адаптація законодавства України до європейських стандартів: інституційний підхід.

Тема. Система інформаційної безпеки України

План:

1. Питання створення системи інформаційної безпеки України.
2. Рівні формування режиму інформаційної безпеки України.
3. Вдосконалення забезпечення інформаційної безпеки України.

6. Теми і завдання/питання для самостійної роботи студентів.

Тема. Інформація в житті людини. Інформаційний вплив та інформаційні війни

План:

1. Визначення поняття «інформація».
2. Приклади трактування цього поняття.
3. Інформаційне середовище.
4. Інформація явища.
5. Порогові й безпорогові явища.
6. Вплив інформаційного поля життєвого середовища людини.
7. Найважливіші властивості розумної системи: сприйняття, збереження та обробка інформації.
8. Поняття інформаційного впливу.
9. Інформаційні технології як засіб інформаційного впливу.
10. Цілі та завдання інформаційно-психологічного впливу.
11. Сприйняття інформації — певна зміна системи під тим чи іншим впливом.
12. Інформаційна зброя.
13. Основні принципи, завдання, цілі та методи геополітичного стратегічного аналізу та прогнозування.
14. Сучасна світова/регіональна політика та Інтернет.
15. Особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет

Тема. Типи інформаційних війн

План:

1. Інформаційні війни в сучасному соціально-політичному вимірі. інформаційна війна (I-War) — комплекс заходів інформаційного впливу на масову свідомість для зміни поведінки людей та нав'язування їм цілей, що не входять до їх інтересів.
2. Інформаційна війна — складова частина ідеологічної боротьби.
3. Політичні інформаційні війни.
4. Основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником.
5. Комп'ютерні технології — невід'ємна частина озброєння сучасних армій.

6. Методи запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни.
7. Електронна війна як близький аналог реальних “гарячих” бойових дій

Тема. Специфіка ведення інформ.ї війни. Електронна війна — війна третього тисячоліття

План:

1. Інформаційні потоки в політико-соціальних системах.
2. Взаємозв'язок інформаційної та інших видів безпеки.
3. Основні види загроз національній безпеці.
4. Інформаційна безпека як складова національної безпеки.
5. Українська мова як об'єкт інформаційної агресії.
6. Методи запобігання і ліквідації загроз інформаційній безпеці держави.

Тема. Моделі формування громадської думки

План:

1. Формування громадської думки — одне з найважливіших завдань державного апарату, політичних партій, працівників спецслужб.
2. Західні та постсоветські суспільства і маніпулювання громадською думкою.
3. Політичне маніпулювання.
4. Прийоми, процедури і технології маніпулятивного впливу

Тема. Національна безпека в умовах інформаційної війни

План:

1. Інформаційно-психологічні операції проти України в інтересах інших держав - головна загроза національній безпеці України.
2. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн.
3. Інформаційні кордони України.
4. Українське телебачення як арена ведення інформаційних воєн.
5. Деструктивна роль іноземних телекомпаній, радіостанцій, друкованих ЗМІ та інтернет-видань, присутніх у вітчизняному інформаційному просторі

7. Методи активізації навчального процесу

Класичні лекції, лекції проблемного характеру, лекції-бесіди, семінарські заняття, семінари-дискусії, реферування; повідомлення за темою (усна доповідь); розв'язування творчих завдань; виконання студентами завдань для самостійного опрацювання; індивідуальні консультації для студентів.

8. Система поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль: письмове або усне опитування, тести, індивідуальна або колективна презентація (представлення виконаного завдання); підготовка доповіді; перевірка конспекту; захист виконаних завдань та ін.

Підсумковий контроль: залік

Питання самоконтролю для підготовки до іспиту

1. Характерні ознаки інформаційного суспільства.
2. Глобалізація: здобутки і виклики XXI століття.
3. Глобальний інформаційний простір – сутність і функції.
4. Структура глобального інформаційного простору.
5. Комунікація як соціальний процес в глобальному інформаційному просторі.
6. Інформація й інформаціоналізм – сутність, основні риси.
7. Інформаційно-комунікаційна інфраструктура – сутність, основні складники.
8. Кіберпростір – сутність і характеристики.
9. Суб'єкти глобального віртуального інформаційного простору.
10. Види інформаційного протиборства.
11. Об'єкти інформаційного протиборства.
12. Суб'єкти інформаційного протиборства.
13. Сили та засоби інформаційного протиборства.
14. Інформаційна зброя – сутність, характерні риси.
15. Інформаційно-технічна зброя.
16. Інформаційно-психологічна зброя.
17. Поняття «інформаційна війна» – сутність та завдання.
18. Цілі та риси інформаційної війни.
19. Основні маніпулятивні технології інформаційної війни.
20. Форми маніпулятивного впливу інформаційної війни.
21. Інформаційний вплив – сутність, типи.
22. Основні складові інформаційної війни в межах інформаційного протиборства.
23. Кібервійна та кібератаки.
24. Форми інформаційної війни.
25. Інформаційна безпека держави – сутність, принципи.
26. Державна інформаційна політика – сутність, основні завдання.
27. Інформаційний захист – сутність, структура.
28. Інформаційна оборона – сутність, принципи, складові елементи.

9. Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни»:

Бали / Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання
«Відмінно» / Високий	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом
«Добре» / Достатній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно» / Середній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно»/ Початковий	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

10. Література

Основні рекомендовані джерела

1. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник / О. В. Курбан. – Київ: ВІКНУ, 2016. – 286 с.
2. Нестеряк Ю. В. Державна інформаційна політика: теоретико-методологічні засади : моногр. / Ю. В. Нестеряк. – К. : вид-во НАДУ при Президентіві України, 2014. – 346с.
3. Почепцов Георгій. Сучасні інформаційні війни / Г. Г. Почепцов. – Київ, 2016. – 498 с.
4. Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем : підручник / А. А. Чічановський, О. Г. Старіш. – К. : Грамота, 2010. – 568 с.

Додаткова

1. Мак'явеллі Нікколо. Державець, [пер. Є В. Тарнавського]. – Харків : Фоліо, 2019. – 120 с.
2. Баранов О. А. Пріоритетні напрями розвитку інформаційного права в Україні / О. А. Баранов // Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 225-231.
3. Іванов В. Ф. Держава та політика в інформаційному суспільстві / В. Ф. Іванов // Медіа-політика в інформаційному суспільстві : навч. вид. К. : Акад. Укр. Преси ; Центр Вільної Преси, 2011. – С. 7-15.
4. Май М. Медіа-політика в інформаційному суспільстві / М. Май ; пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник ; за ред. В. Іванова. – К. : Акад. Укр. Преси ; Центр Вільної Преси, 2011.- 286 с.